

Lasy i powodzie

W dniach 15-18 maja 2003 roku odbyła się w Bystrej koło Bielska-Białej międzynarodowa konferencja pt. „Lasy a powodzie – wpływ gospodarki leśnej w lasach karpaccich na zjawisko powodzi”, zorganizowana przez Pracownię na rzecz Wszystkich Istot przy współpracy ze Stowarzyszeniem „Dziedzictwo Karpat”.

W konferencji wzięli udział goście reprezentujący środowiska naukowe, służby ochrony przyrody, administrację publiczną i organizacje pozarządowe z Polski, Słowacji i Ukrainy, m.in.: dr Andrzej Czech ze Stowarzyszenia Dziedzictwo Karpat, dr Wojciech Jankowski z Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody „Pro Natura”, Adriana Klindova ze Słowackiego Ministerstwa Środowiska, prof. Andrij Kowalczyk z Narodowego Uniwersytetu w Uzhgorodzie, Juraj Lukáč z Lesoochranárske Zoskupenie VLK, Robert Wawręty z Towarzystwa na rzecz Ziemi, dr Janusz Żelaziński z Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej i inni.

Pierwszy dzień konferencji otworzył swoim wykładem pt. „Rola powodzi w kształtowaniu siedlisk dla flory i fauny potoków górskich” dr Szymon Ciapała – wykład ten był ogólnym wprowadzeniem do tematyki konferencji. Następnie prof. Andrij Kovalchuk przedstawił problem „Gospodarki leśnej w ukraińskich Karpatach oraz jej wpływu na pojawianie się niebezpiecznych powodzi w regionie”. Autor wystąpienia bardzo szeroko i szczegółowo przedstawił ten problem. Kolejną prezentację przygotowały Jaroslava Dmytrienko i Lesja Hopko z ukraińskiej organizacji WETI. Dotyczyła ona roli mediów w kształtowaniu obrazu i świadomości związków między zarządzaniem gospodarką leśną a powodzią. Następnie dr Janusz Żelaziński w bardzo ciekawy sposób przedstawił trudne zagadnienia dotyczące „Symulacji komputerowej jako metody badania wpływu lasu na zjawiska powodziowe”. Podobny problem zaprezentował w referacie „Możliwości lasu w transformacji odpływu w zlewniach Ukraińskich Karpatach” dr Igor Kulczytskyj-Zyhailo. Ostatnim wykładowcą tego dnia był dr Andrzej Czech, który przedstawił dwa zagadnienia związane z tematem konferencji. Najpierw poruszył problem certyfikacji lasów i tego, czy może ona wpływać na ograniczanie zjawisk powodziowych, a następnie zaprezentował rolę bobrów jako gatunku spełniającego funkcję naturalnego inżyniera środowiska nadbrzeżnego.

Kolejny dzień konferencji rozpoczął się od prezentacji filmu „Spór o Sołę” autorstwa Towarzystwa na rzecz Ziemi, który przedstawiał problematykę gospodarki wodnej w dolinie rzeki Soły. Twórcy filmu informowali w jaki sposób gospodarka wodna jest realizowana ze szkodą dla przyrody oraz jakie działania Towarzystwo na rzecz Ziemi podejmuje, aby ochrona przeciwpowodziowa w jak najmniejszym stopniu niszczyła cenne przyrodniczo obszary. Następnie Robert Wawręty, współtwórca tego filmu, przedstawił „Zagadnienia przyjaznej środowisku ochrony przed powodzią”, w którym to referacie rozwinął problemy zasygnalizowane w filmie i wyczerpująco zaprezentował metody przyjaznej środowisku ochrony przed powodzią. Kolejny prelegent Wołodimir Kowaliszyn poinformował zebranych, jak w praktyczny sposób certyfikacja lasów wpływa na zmniejszenie zagrożenia powodziowego w Ukraińskich Karpatach. W następnym referacie Juraj Lukáč szeroko i wyczerpująco przedstawiał problematykę wpływu gospodarki leśnej na Słowacji na zjawisko powodzi. Bardzo ostro skrytykował państwową gospodarkę leśną, według której wytycznych do dziś praktykuje się w górach zręby zupełne, w przeciwieństwie do lasów prywatnych, gdzie ten sposób gospodarowania nie występuje. Po tej prezentacji zawiązała się długa i burzliwa dyskusja. Następnie wyniki badań nad „Wpływem powodzi w 1997 roku na wędrówki roślin górskich wzdłuż rzeki Czarny Dunajec” przedstawiła Anna Koczur z Instytut Ochrony Przyrody PAN. Ostatnim, dodatkowym prelegentem był Krzysztof Wojciechowski z Katedry Ochrony Środowiska KUL, który zaprezentował przyrodnicze walory doliny Bugu. Referat choć luźno związany z tematem konferencji, cieszył się dużym zainteresowaniem, gdyż w ciekawy sposób przedstawiono w nim problemy ochrony doliny

Bugu.

Na zakończenie, podczas podsumowującej dyskusji, obecni na konferencji goście sformułowali wspólnymi siłami apel skierowany do rządów poszczególnych krajów karpackich, dotyczący najistotniejszych działań w sprawie zasad prowadzenia gospodarki leśnej w Karpatach w zakresie zapobiegania powodziom. Ostatniego dnia konferencji odbyła się wycieczka do Żywieckiego Parku Krajobrazowego w masyw Wielkiej Raczy. Po drodze uczestnicy widzieli też jak wygląda w terenie gospodarka leśna i wodna w zlewni Soły, o której dzień wcześniej opowiadał prezentowany film. W czasie wycieczki przedstawiono historię gospodarki człowieka w Beskidach Zachodnich, która spowodowała, że w zlewni Soły nie występują już prawie lasy naturalne, a ich obszar w dużej mierze zajęły monokultury świerkowe. Stanowi to jedną z przyczyn zmniejszonej retencji tych lasów. Innym powodem tego jest rabunkowa gospodarka w lasach prywatnych i powstawanie kolejnych nowych inwestycji na górskich zboczach. Las działa jak gąbka, ale gdy go nie ma lub źle funkcjonuje, wówczas łatwiej też o powódź, nawet gdy opady nie są szczególnie obfite.

Radosław Szymczuk